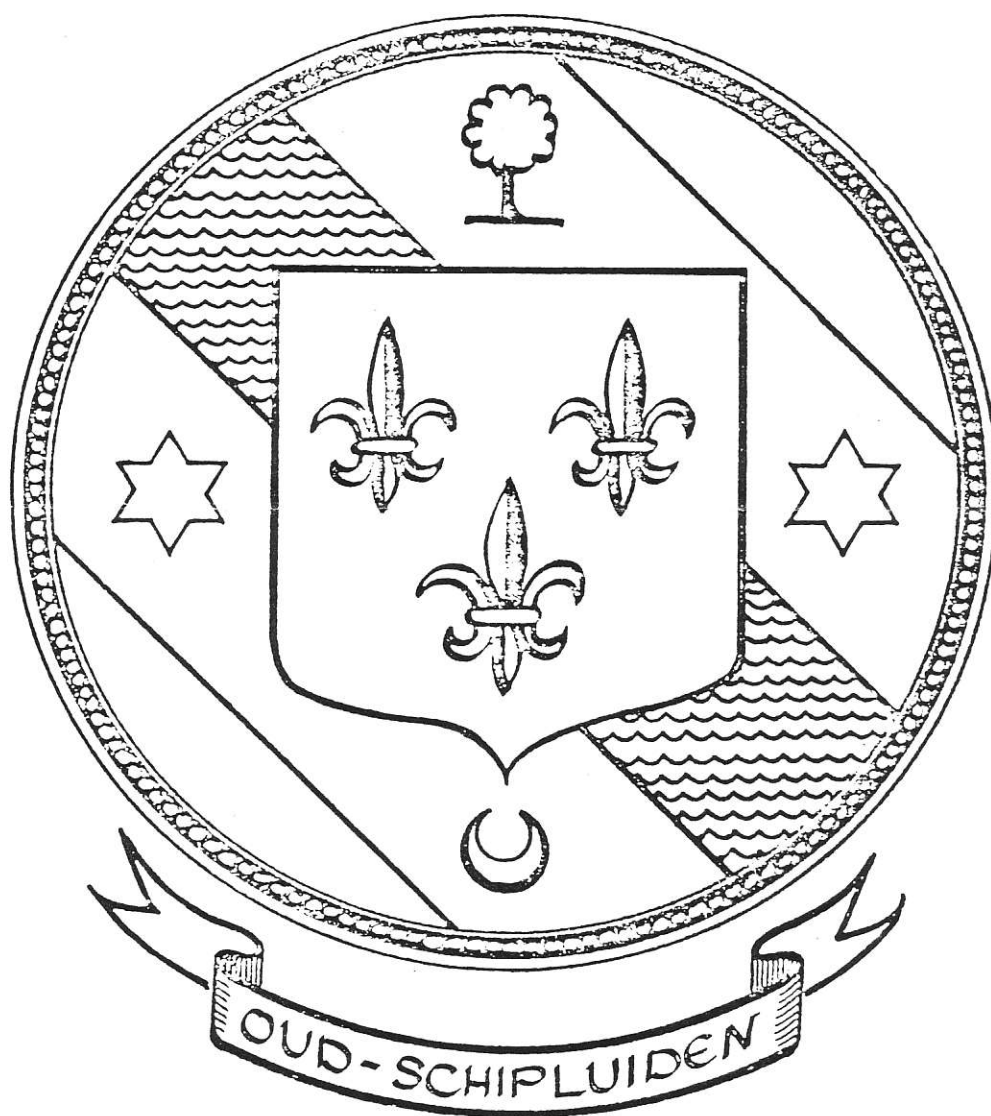

JAARVERSLAG

1988 - 1989

HISTORISCHE VERENIGING OUD-SCHIJPLUIDEN, SECR. MEERKOETLAAN 23,
2636 ER, SCHIJPLUIDEN

JAARVERSLAG 1988-1989

Inleiding

Het verenigingsjaar 1988-1989, dat liep van 1-9-1988 tot 31-8-1989, werd voornamelijk beheerst door de restauratie van het voormalig tramstation 'Schijpluiden' en de inrichting daarvan tot museum. Vrijwel alle leden waren hierbij betrokken en hebben daaraan veel energie en tijd besteed. Ook de voorbereiding van de opening van het Museum Tramstation Schijpluiden vereiste de inzet van alle leden. Daardoor kon deze voor onze vereniging belangrijke gebeurtenis tot een succes worden. De feestelijke opening door burgemeester drs. J.B. Waaijer vond plaats op 28 april 1989, in aanwezigheid van beide wethouders, diverse genodigden, het bestuur van de Stichting Tramstation Schijpluiden en vrijwel alle leden van onze vereniging met hun partners. Hoewel dus de voorbereidingen gedurende het gehele jaar alle aandacht en inzet van onze leden hebben opgeëist, heeft het ook dit jaar niet aan overige activiteiten ontbroken.

Voor een goed inzicht omtrent het reilen en zeilen van de Historische Vereniging zullen de volgende onderwerpen hierna worden belicht:

1. Bestuur en ledenvergaderingen.
2. Publikaties,
3. Veldverkenningen en opgravingen,
4. Restauratie en documentatie,
5. Archief en bibliotheek,
6. Aanwinsten bibliotheek,
7. Lezingen,
8. Tentoonstellingen,
9. Excursies,
10. Participaties en contacten,
11. Adviezen en bijzondere akties.

1. Bestuur en ledenvergaderingen

De vorig jaar nieuw benoemde voorzitter en secretaris waren ook dit jaar bereid hun tijdelijk mandaat te verlengen. Daardoor bleef de bestuurssamenstelling ongewijzigd. Wel werd een vice-voorzitter gekozen.

Voorzitter:	J.W. Moerman
Vice-voorzitter:	O. Spinnewijn
Secretaris:	H. van der Kuyl
Penningmeester:	Mevr. L.M. Varekamp
Coördinator Onderzoek:	J.W. Moerman
Coördinator exposities:	A.A. Olsthoorn

In de loop van het jaar traden twee nieuwe leden toe, waardoor het ledenaantal steeg tot zeventien. De nieuwe leden waren be-

reid specifieke taken op zich te nemen, wat zeer op prijs werd gesteld, gezien de voorbereidingen die nodig waren voor de verhuizing naar het tramstation en de inrichtingswerkzaamheden daaraan verbonden.

De ledenvergaderingen werden tot december 1988 gehouden in de werkruimte in de Boomgaardslaan. Daarna vonden deze bijeenkomsten plaats in het voormalig tramstation, dat zich qua accommodatie veel beter leent voor vergaderingen. De verzorging van de notulen van de vergaderingen en het jaarverslag 1987-1988 behoorden tot de taak van de secretaris. Het financieel overzicht 1987-1988 werd door de penningmeester verzorgd. In oktober 1988 werd aan alle leden en vrienden een Nieuwsbrief gezonden, waarin de activiteiten voor het seizoen 1988-1989 werden aangekondigd.

Het aantal vrienden, zo'n 56, bleef constant.

2. Publikaties

De derde historische bundel van onze vereniging, getiteld: 'Monumenten en historische merkwaardigheden; het bouwkundig erfgoed in de gemeente Schipluiden', verscheen op 31 oktober 1988. Op deze dag werd het eerste exemplaar in het koor van de N.H. kerk te Schipluiden aangeboden aan de burgemeester, drs. J.B. Waaijer, in aanwezigheid van diverse genodigden. De voorzitter van de vereniging maakte van deze gelegenheid gebruik om te pleiten voor de instelling van een plaatselijke monumentencommissie. Na afloop vond er een receptie plaats in 'Het Anker'. Aan de bundel 'Monumenten...' hebben diverse leden bijdragen geleverd, als resultaat van langdurig historisch onderzoek. De ontvangst door pers en publiek was positief.

Daarnaast leverden diverse leden, t.w. mevr. M.L. ten Horn-van Nispen, mevr. L.M. Varekamp, dhr. J. Ham, dhr. J.W. Moerman en dhr. A.A. Olsthoorn, bijdragen aan het 'Westlands Prentenboek', dat in het voorjaar van 1989 verscheen.

Andere publikaties van leden zijn:

J.W. Moerman, 'Gabriël Jacobsz. van der Kooij (1731-1803)', in: Van der Kooij, Grepen uit de geschiedenis van een oud boerengeslacht. Voorschoten 1988, 171-216.

A.A. Olsthoorn, 'Van vogelcoy tot eendenkooi', in: zie hiervoor, 73-98.

J.W. Moerman, 'Sporen van het verleden verdwijnen', in: de pakkrant, no. 35, okt. 1988.

J.W. Moerman, 'Johan Barthold Jongkind (1819-1891)', in: Midden-Delfkrant, 13e jg., nr. 1/2, febr. 1989. Hierin ook: 'Winter (gedicht van) Hubert Korneliszoon Poot, 1689-1733'.

D. van den Bosch, J.W. Moerman en F.W. van Ooststroom, 'Midden-Delfland opgeheven?', in: Rooilijn, nr. 7/'89, 205-207.

A.A. Olsthoorn verzorgde regelmatig de tekst voor informatieve artikelen in 'de Schip-Hoorn' over de voortgang van de restauratiewerkzaamheden in het Tramstation Schipluiden.

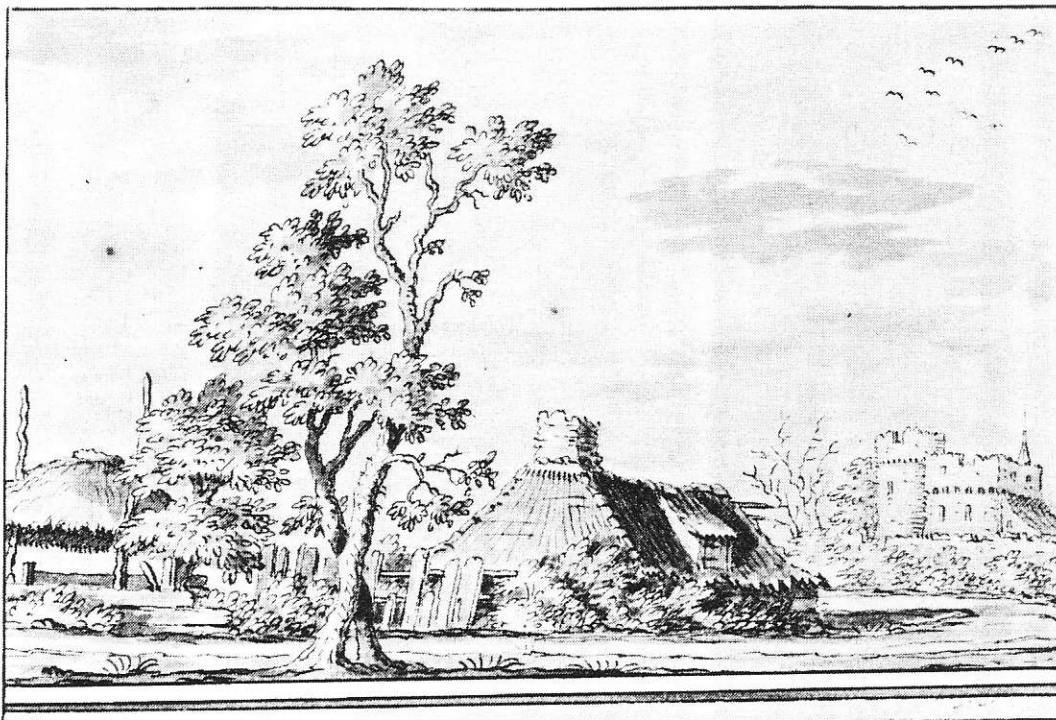
M.L. ten Horn-van Nispen schreef diverse teksten/persberichten met informatie over historie en restauratie van het stationnetje in verband met de opening.

3. Veldverkenningen en opgravingen

In het seizoen 1988-1989 is er op verschillende plaatsen in de gemeente nogal wat grond verzet. De bebouwing in de wijk Keenenburg neemt toe. Tijdens het bouwrijp maken van een perceel achter de Keenenburgweg (een deel van het vroegere tuincomplex van het gelijknamige kasteel) zijn er regelmatig verkenningen uitgevoerd. Op deze lokatie is geen aardewerk aangetroffen.

Op het terrein van het voormalige kasteel Dorp (achter de woning van de familie Van Leeuwen) zijn enige scherven (steengoed) en stukken lood gevonden. Ten behoeve van de bedrijfsvoering heeft de eigenaar van dit perceel enig puin laten verwerken in een deel van de oorspronkelijke slotgracht. Helaas zijn hierdoor een aantal oude sporen weggewist. Onder de woning van de familie Olsthoorn (nabij Huis te Dorp) heeft men een hoeveelheid kloostermoppen aangetroffen, die secundair gebruikt waren. Eén van de muren van deze boerderij, die in het voorjaar gesloopt is, bestond eveneens uit kloostermoppen, afkomstig van het kasteel Dorp. Op enkele zeventiende eeuwse tekeningen is dit bouwwerk afgebeeld als ruïne.

Ook de boerderij van de familie Van Schie, op de plaats van het voormalige kasteel Hodenpijl, is (na een brand) afgebroken. Op deze plaats werden eveneens een groot aantal kloostermoppen aangetroffen. De oude brandmuur van de boerderij bestond uit deze grote stenen.

Gezicht op Huis te Dorp onder Schipluiden, 1614

De Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek heeft in het voorjaar van 1989 twee terpen onderzocht in de Harnaspolder. Beide woonplaatsen verdwijnen binnenkort onder het zandlichaam van de nieuwe Rijksweg 19. Om deze reden heeft Rijkswaterstaat voor de nodige financiën gezorgd. Eén terp is bewoond geweest van de 12e tot het begin van de 15e eeuw. De andere, waarvan nauwelijks reliëf zichtbaar was, heeft mogelijk maar gedurende één generatie als woonplaats gediend (omstreeks 1200). Naast een aantal mest- en afvalkuilen zijn er ook enige waterputten opgegraven. Van de fundering van de boerderijen is weinig teruggevonden. Men heeft in ieder geval geen gebruik gemaakt van de methode om palen diep in de grond te verankeren. De verscheidenheid van het aardewerk en botmateriaal is groot. Uit één van de waterputten kwam een bijna gave Pingsdorffkan (12e eeuw).

De boeren op deze lokaties hebben zich ook bezig gehouden met de akkerbouw. Er is nogal wat gerst aangetroffen. De terpjes grensden aan enige natuurlijke watertjes. Het pollenonderzoek heeft aangetoond, dat er in deze omgeving in de 12e eeuw nog zoutminnende planten groeiden. De ontsluiting van de boerderijen vond plaats via een pad naar de Zwethweg (zie hiervoor de afbeeldingen in 'Nieuws uit het verleden', blz. 154).

De R.O.B. zorgt voor de uitwerking van het gevonden materiaal. Tezijnertijd komt er ook een wetenschappelijke publikatie.

J.W. Moerman

Romeinse bewoning aan 'Den Dulder'

In 1988 werd kort na de sloop van enkele tuinderskassen langs 'Den Dulder' (nabij de Noordhoorn) Romeins aardewerk aangetroffen. Enkele proefputjes wezen uit, dat de scherven waarschijnlijk niet met tuindersgrond op deze plaats terecht gekomen waren. Aangezien deze percelen grond over enige tijd benut zullen gaan worden voor de aanleg van de hiervoor vermelde rijksweg, werd besloten een proefonderzoek in te stellen. Er zou een proefsleuf door het terrein worden gegraven om na te gaan of zich op deze plaats bewoningssporen uit de Romeinse tijd bevinden en zo ja, van welke aard deze sporen zijn, de conserveringstoestand en een globale datering.

De opgraving aan 'Den Dulder' werd uitgevoerd door leden van de Historische Vereniging Oud-Schipluiden en de Archeologische Werkgroep Rijswijk en stond onder leiding van J.M. Koot. Het onderzoek vond plaats van 10 t/m 12 februari 1989.

In de ruim 45 meter lange proefsleuf werd een grote hoeveelheid grondsporen gevonden in de vorm van greppels, kuilen, etc. In het zuidelijk deel van de sleuf bestonden de grondsporen voornamelijk uit (afval)kuilen. In het noordelijk deel van de sleuf bevonden zich diverse oost-west gerichte greppels. Over de sporen in het noordelijk deel van de sleuf lag nog een bewoningslaag. In deze laag en in de greppels bevond zich een behoorlijke hoeveelheid scherven, botten, leem, enz. De kuilen behoren ongetwijfeld tot een erf, terwijl de greppels kunnen behoren tot een erfgrans of erfscheiding tussen twee huisplaatsen.

Op basis van het gevonden aardewerk kan geconcludeerd worden, dat de bewoning op deze plaats begonnen is in de tweede helft van de tweede eeuw na Chr. Het einde moet gezocht worden in het begin van de derde eeuw na Chr. De concentratie van greppels geeft een mogelijke erfscheiding aan. Zeker is, dat het zuidelijk deel van de sleuf met de kuilen onderdeel heeft uitgemaakt van een erf. Verder onderzoek is gewenst indien deze lokatie moet worden vergraven t.b.v. de aanleg van Rijksweg 19. Deze bewoningsplaats zou een goede aanvulling zijn op het onderzoek naar de Romeinse bewoning in dit gebied. Sedert 1967 zijn in de Rijswijkse Plaspoelpolder en in de Hoekpolder verscheidene Romeinse bewoningsplaatsen onderzocht. Samen met de vindplaatsen in de Harnaspolder en in de Woudse polder kan zo in de nabije toekomst een goed beeld verkregen worden van de Romeinse plattelandsbewoning in dit gebied.

J.M. Koot

J.H.F. Bloemers, 'Rijswijk - De Bult. Einer Siedlung der Cananefaten', in: Nederlandse Oudheden, nr. 8. Amersfoort 1978.
J.H.F. Bloemers, 'Rijswijk' (onderdeel van de 'Archeologische kroniek van Zuid-Holland'), in: Holland, jg. 17, nr. 6, 352, 353.
J.M. Koot, Kort verslag archeologisch onderzoek Hoekpolder, ongepubliceerd, 2 pg.
W.A. Hessing en J.M. Koot, 'De Bult vervolgd', in: Kwadrant, nr. 2, jg. 7, 12-15.

4. Restauratie en documentatie

Het vondstmateriaal van de opgraving bij 'Den Dulder' is m.b.v. dhr. J.M. Koot volledig gedocumenteerd. De botten zijn voor onderzoek tijdelijk naar een wetenschappelijk instituut overgebracht.

Als gevolg van de voorbereidingen voor de verhuizing van het vondstendepot van de Boomgaardslaan naar het Museum Tramstation is er dit jaar weinig aandacht besteed aan de conservering en restauratie van Keenenburgmateriaal. Daarentegen werd wel veel tijd besteed aan de systematische ordening en plaatsing van het vondstmateriaal in de nieuwe depotruimtes, die gedeeltelijk voor bezoekers toegankelijk zijn. Alle bouwfragmenten zijn in de kelder van het tramstation ondergebracht.

5. Archief en bibliotheek

Bij het betrekken van onze nieuwe behuizing in het tramstation werden ook het archief en de bibliotheek daar ondergebracht. Gedurende vele jaren vonden deze onderdelen een veilig onderkomen ten huize van ons medelid dhr. L.M. van Velzen, die tevens het beheer verzorgde. Met het overbrengen is een begin gemaakt met de herinrichting en nieuwe systematische indeling van archief en bibliotheek. Het is de bedoeling dat dit bezit in de toekomst ook voor bezoekers toegankelijk zal zijn. Om dit te realiseren is een werkgroep ingesteld, die een nieuw indelingssysteem ontworpen heeft en in het komend seizoen de herinrichting ten uitvoer zal brengen. Ook de foto-collectie van de Vereniging zal geordend en beschreven worden en daardoor beter toegankelijk zijn.

6. Aanwinsten bibliotheek/archief van de Historische Vereniging gedurende het seizoen 1988/'89:

W. Jappe-Alberts, A.G. v.d. Steur, Handleiding voor de beoefening van lokale en regionale geschiedenis. Fibula, Weesp 1984 (2e druk).

J. v. Lennep en J. ter Gouw, De Uithangtekens ("in verband met geschiedenis en volksleven beschouwd"), 4 delen. Sijthof, Leiden.

H. Algra, Dispereert niet (Twintig eeuwen historie van de Nederlanden), 5 delen. 1978.

Boerderijen in Zuid-Holland, aquarellen van J. Verheul. Terra, Zutphen 1989.

De Spiegel, Christelijk Nationaal Weekblad, Ingebonden jaargangen 1950-1951.

J.R. Liefkes, Catalogus van de glasverzameling Mr. Simon van Gijn. Dordrecht 1987.

P. Nieuwboer en M. Tymes, Een museum met opzet, met opzet een museum. 1985.

Elementen voor een beleidsplan voor een museum. Uitg.: Federatie van musea in Z. Holland.

'Communicerende vaten'. Beeldtaal en slibversiering op laatmiddeleeuws aardewerk in de Nederlanden. Museum Boymans van Beuningen, Rotterdam 1988.

E.J. Bult en D.P. Hallewas, Graven bij Valkenburg (Z.H.), deel I, archeologisch onderzoek in 1985; deel II, archeologisch onderzoek in 1986. Eburon, Delft.

Franken aan de Frankenslag. Een vroegmiddeleeuwse nederzetting in 's-Gravenhage. VOM-reeks 1989, nr. 2.

Delft zoals het was en wordt, n.a.v. tentoonstelling in 'Het Prinsenhof'. Delft 1965.

W. v.d. Louw, De ster uit Jacob. Geschiedenis van de Ned. Hervormde Gemeente te Berkel Roodenrijs.

Chromo-Topografische kaart van het Koninkrijk der Nederlanden. 8 bladen op linnen, 1931, bijgewerkt tot 1938. Topografische Dienst.

Waterstaatskaart Zuid-Holland, 5e editie 1987. Rijkswaterstaat Meetkundige Dienst.

Kruikius, Ingelijst origineel kaartblad met o.a. de dorpen Den Hoorn en Schipluiden (13e kaartblad). Delft 1712.

Topografische kaart 1 : 50.000, ingelijst. ca. 1912.

W.J. van Liere, De bodemgesteldheid van Nederland, deel II + bijlagen. SDU, 1948.

Harold E. Jansen, Vlucht 648. Relas van een boven het Westland neergeschoten Amerikaanse bommenwerper op 26 sept. 1944. Rijswijk 1985.

J.G. de Ridder, Zonen van het oude volk in het Westland. Kruseman, Den Haag 1979.

F.W. v. Ooststroom, Boerenerven in Midden-Delfland (een blik in het verleden). Reconstructie Midden-Delfland, nov. 1989.

Dichteren het woord gelaten. Poot, Staring, Gezelle. Het Spectrum.

M. v.d. Kooij e.a., Grepen uit de geschiedenis van een oud boerengeslacht. Voorschoten 1988.

De Rooms Katholieke Kerk te Den Hoorn, toegewijd aan St. Antonius en St. Cornelis, en de kapel toegewijd aan Maria in de Sonne. Beschrijving n.a.v. een Westlandse kerkepaddag in 1989.

Brochures bij tentoonstellingen in 'De Schilpen' te Maasland: Slot Keenenburg. 1987.

Op gladde ijzers. IJsvermaak in Maasland. 1987/'88.

Eend en kooi. Eendenkooien. 1988/'89.

Maeslant en Maeslantsluys tot 1614. 1989.

Holland, Regionaal-historisch tijdschrift, 20e jg, de nrs. 4/5-6; 21e jg., de nrs. 1-2-3-4/5.

Westerheem, orgaan van de A.W.N., 1989, nr. 1 t/m 5.

Historische Vereniging Vlaardingen, Historisch jaarboek 1989, Tijdschrift nr. 38 (jan. 1988), nr. 40 (sept. 1988), nr. 41 (febr. 1989).

Jaarboekje Historische Vereniging Maasland, nr. 3 (sept. 1989).

Verleden Tijdschrift, Stichting Oud Zevenhuizen/Moerkapelle, nr. 6-8-14 en 18 uit de jaren 1986-1989.

Diverse eigendomsbewijzen (transportaktes, hypotheekbewijzen):
Transportbrief 16 mei 1782 van Gerrit Zuidgeest te Schipluiden,
Transportbrief 23 mei 1795 van Gerrit Zuidgeest te Schipluiden,
Transportbrief 26 juli 1808 van Jan Rodenrijs te Schipluiden,
Akte van boedelscheiding 17 sept. 1859 van J. v. Es, wed. van Zuidgeest en Rodenrijs,
Hypotheekakte ten laste van P. de Koning te Schipluiden, 17 mei 1877,

Hypotheekakte ten laste van mej. W. Zuidgeest, wed. van P. de Koning, 7 juni 1892.

Foto W.S.M.-station 's-Gravenzande. Ingelijst 24 x 40 cm, in kleur.

Kopieën van potloodtekeningen van D. v. Zanten, 40 x 50 cm, nl. kerk 't Woudt en kerk Antonius-Cornelis te Den Hoorn.

Kleurenfoto's, 10 x 10 cm, 1987/'88, van: watergemaal aan de Rijksstraatweg 5 x en boerderij van Van Velzen aan de Keenenburgweg 4 x.

Foto's en negatieven van de boerderijen in onze omgeving, geschilderd door mevr. Langelaan, Oostveenseweg, 20 x.

Origineel partituur van een 'Magnificat', gecomponeerd door dr. F.H. Reynders in 1945.

Bulletin 'Federatie van musea in Zuid-Holland', 8e jg, nr. 15, juli 1988.

Op Openbare Wieken. Tram en busnieuws, 2e. jg., nr. 1.

Rooilijn, Planologisch Demografisch Instituut, nr. 7, 1989. Hierin artikelen over Midden-Delfland.

Spiegel Historiael, een aantal jaargangen, verschillende nummers.

Zoals het bovenstaande overzicht demonstreert, is gedurende dit verslagjaar de bibliotheek van de Historische Vereniging weer opmerkelijk verrijkt. Het betreft naast een belangrijke aanvulling van informatieve bijdragen aan ons archief ook een aantal stukken die een bijzondere verrijking van ons bezit betekenen. Onder deze aanwinsten vinden we vele schenkingen, waarvoor de Historische Vereniging vanaf deze plaats nog eens de gevers haar bijzondere dank wil overbrengen. Daarnaast is de bibliothekaris uiteraard ook gelukkig met het attente meeleven van de leden, waardoor voor het archief interessante documentatie verworven kon worden.

Voor het komend jaar staat met het overbrengen van ons archief naar het 'Tramstation' ook een aanpassing van de indeling van het bezit op het programma. Het zal een goede aanleiding zijn een nieuwe catalogus samen te stellen, zodat de wat onoverzichtelijke situatie van de oorspronkelijke catalogus, aangevuld met talloze supplementen tot het verleden behoort.

Het overbrengen van het archief naar het 'Tramstation' betekent dat onze archivaris/bibliothekaris, dhr. L.M. van Velzen, de zorg voor dit bezit vanaf nu ook heeft overgedragen. Vanaf de start was de 'boekerij' in zijn woning aan de Hoornsekade ondergebracht en heeft hij daar bijna 19 jaar met alle liefde gekoesterd. Hij meende om allerlei redenen dat de collectie vanaf nu een plaats moest vinden in het 'Tramstation'. Als afsluiting van deze rubriek past het dan ook namens de gehele Historische Vereniging 'Wiet' van Velzen te danken voor zijn inzet, dat de uitstekende collectie van nu als resultaat heeft!

O. Spinnewijn, bibliothekaris.

7. Lezingen

Voor leden, vrienden en belangstellenden zijn er in het afgelopen verenigingsjaar twee lezingavonden gehouden.

Dhr. C. Tak hield op 31-10-1988 in 'het Anker' te Schipluiden een voordracht met dia's over 'Veranderende monumenten'. Hierbij werd ingegaan op de funktieverandering en veranderde opvattingen over de restauratie van bouwkundige monumenten. Dhr. Tak is restauratie-architect te Delft en heeft de Stichting Tramstation geadviseerd bij de inwendige renovatie van het tramstation. Na de pauze hield mevr. M.L. ten Horn-van Nispen een dialezing over de bruggen in en om Schipluiden, onder de titel: 'Naar de overkant; over grote en kleine bruggen in dorp en polder'. Beide lezingen werden gehouden naar aanleiding van de presentatie van onze bundel 'Monumenten...' en vormden samen onze traditionele najaarslezing, die veel belangstelling trok.

Op 10 april 1989 verzorgde F.W. van Ooststroom voor onze vereniging een lezing over 'De drie Schieën, een speurtocht door verleden en heden'. Uitgaande van een kaart uit 1512 behandelde de spreker o.m. de bebouwing van Rotterdam, Schiedam en Delfshaven. De bijeenkomst vond plaats in de Openbare Bibliotheek te Schipluiden en werd door een geïnteresseerd gehoor bijgewoond.

Ondanks de drukte van de verhuizing naar en de herinrichting van het tramstation vonden enkele leden toch ook de gelegenheid tot het houden van voordrachten en lezingen, t.w.:

L.M. van Velzen, De geschiedenis van de voormalige gemeente Hof van Delft, een dialezing voor de Rotary-club, kring Vrijhof te Delft, d.d. 8-11-1988.

L.M. Varekamp, Historische onderwerpen van Schipluiden, een voordracht voor een vrouwenvereniging te Schouwen-Duiveland, d.d. 12-4-1989.

J.W. Moerman, Otto van Egmond, heer van Keenenburg, dialezing voor Hist. Genootschap Oud-Soetermeer, d.d. 12-10-1988.

Ibidem, Sion, klooster, buitenplaats, tuinbouwgebied, dialezing voor Hist. Ver. Rijswijk, d.d. 26-10-1988.

Ibidem, Waardevolle cultuurhistorische en landschappelijke elementen in het deelplan Abtswoude, dialezing voor het PAK te Schipluiden, d.d. 8-11-1988.

Ibidem, Historie en landschap van Midden-Delfland, dialezing voor Kath. Vrouwengilde te Pijnacker, d.d. 20-2-1989, voor deelnemers van cursus Streekhistorie te Naaldwijk, d.d. 28-2-1989, voor Herv. Vrouwengroep Bethel II te Vlaardingen, d.d. 13-4-1989, voor Kath. Vrouwengilde te Vlaardingen, d.d. 8-6-1989.

Ibidem, Het vervoer over vaarten en vlieten, voor Vrouwengroep Ichtuskerk te Vlaardingen, d.d. 11-5-1989.

8. Tentoonstellingen

W.S.M.-expositie

De eerste tentoonstelling in het geheel gerestaureerde voormalige tramstation van Schipluiden was gewijd aan de Westlandsche Stoomtramweg Maatschappij (W.S.M.). Vanaf 1912 tot 1968 was de W.S.M. actief geweest bij het vervoer van personen en goederen. Het tramstation en de trambrug zijn de restanten uit deze periode in Schipluiden, maar ook in de rest van het Westland bleef niet veel bewaard. Om het gebouwtje nog eenmaal in het kader te plaatsen, waar het zolang in thuishoorde, werd de W.S.M. als onderwerp voor de openingstentoonstelling gekozen. Van de gemeente Schipluiden, verenigingen en particulieren werden (archief-)materiaal en voorwerpen in bruikleen ontvangen: van modellen van stoomtrams tot uniformknopen, van verboden-toegang-borden tot onteigeningspapieren en bouwtekeningen.

Als tentoonstellingsruimten werden op de benedenverdieping de voormalige woonkamer, kantoor van stationschef en wachtkamer ingericht. De beide eerstgenoemde ruimten werden van grote vitrines en tafelvitrines voorzien. In de wachtkamer werden (van de Dorpshoeve geleende) expositiepanelen opgesteld. Vanuit de keuken, waar minder en meer gerestaureerd aardewerk van de Keenenburg werd getoond, kon toezicht worden gehouden en boekjes e.d. verkocht.

De belangstelling voor de tentoonstelling was groot. Via de bladen van 'stoomtreinliefhebbers' en de regionale pers was de aankondiging gedaan. Ook via de W.O.S. werd van de tentoonstelling melding gemaakt, tijdens een interview. In de periode van 28 april tot 1 september konden ruim 950 personen worden verwelkomd, uit dorp, regio, de rest van het land en zelfs uit het buitenland. Schipluidenaren (oude en nieuwe bewoners), oud-Schipluidenaren, vroegere bewoners, en mensen die ooit met de tram naar Delft of Maassluis e.d. waren gegaan. Vooral de laatste twee categorieën hadden veel herinneringen aan het gebouwtje en/of aan de ritjes per tram.

Met name koninginndag en 5 mei waren heel drukke dagen; de ochtend dat de 'buren' van het museum met hun kinderen werden ontvangen, was erg gezellig. Er waren ook groepen belangstellenden, die apart werden rondgeleid, evenals twee groepen van de Prins Willem-Alexanderschool, die een speurtocht door de tentoonstelling deden.

Voor de voorbereidingen inrichting van de tentoonstellingen in het tramstation is een commissie uit de vereniging samengesteld.

M.L. ten Horn - van Nispen

Andere exposities

Naast de tentoonstellingsactiviteiten in het tramstation hebben enkele leden ook een aantal exposities in de Dorpshoeve gerealiseerd, i.s.m. de Stichting Openbare Bibliotheek Schipluiden, t.w. Sept.-okt. 1988: 'De Middeleeuwen'. Deze titel kon onmogelijk alle aspecten bevatten, maar werd in dit geval beperkt tot wat er uit die periode in onze eigen gemeente rest. Rond de sarcofaag van Sion waren aardewerk, bouwfragmenten en munten opgesteld.

Dec.-jan. 1989: 'Geld'. Een overzicht van de ontwikkeling van betaalmiddelen, van de vroegste tijd tot heden. Diverse leden van de Historische Vereniging hebben uit hun particuliere collecties hieraan een bijdrage geleverd.

April-mei 1989: 'De St. Jacobuskerk'. Deze tentoonstelling werd georganiseerd n.a.v. het 25-jarig bestaan van deze kerk in Schipluiden. Daarnaast werd ook aandacht besteed aan het feit dat 150 jaar eerder de Waterstaatskerk aan de Rijksstraatweg werd ingewijd. Naast maquettes was er een ruime verzameling bijeengebracht van voorwerpen, foto's, bouwtekeningen en documenten, die een interessant beeld gaven van de geschiedenis van beide kerken. Voor deze tentoonstelling werd onderzoek verricht in het kerkarchief, dat daartoe eerst ontsloten moest worden. Daarnaast werd ook veel nuttige informatie verkregen via architecten e.a. De resultaten van dit onderzoek zullen worden verwerkt in een gedenkboekje, over de geschiedenis van de parochie, en meer in het bijzonder over de bouw van de St. Jacobuskerk in het centrum van het dorp.

A.A. Olsthoorn heeft meegewerkt aan een tentoonstelling over eenenkooien in 'de Schilpen' te Maasland en stelde daarvoor uit eigen bezit boeken, prenten, tegels, e.d. beschikbaar.

R.K. Kerk - Schipluiden

9. Excursies

De jaarlijkse excursie voor onze leden en vrienden heeft plaats gevonden op 20 mei 1989 en ging naar Overschie. Gastheer was dhr. J.M.J. v.d. Berg, kenner van de plaatselijke geschiedenis en stichter van het lokale museum aldaar. Na een rondleiding door de N.H.-kerk volgde een bezoek aan het museum 'Oud-Overschie', dat gevestigd is in twee oude panden aan de Dorpsstraat, nr. 138a/b. De excursie werd afgesloten met een rondwandeling onder deskundige leiding over het landgoed 'De Tempel' langs de Schie.

Dhr. L.M. van Velzen leidde de jaarlijkse excursie van de plaatselijke afdeling van het K.N.O.V. op 8 juni 1989. Deze fietstocht voerde vanaf Den Hoorn naar Schipluiden (waar het museum 'Tramstation' werd bezocht), vervolgens ging het in de richting van Maasland naar de Vlietlanden. Via de Broekpolder en langs de Holywijk ging men naar Kethel, waarna men de Kandelaarweg volgde naar Delft.

10. Participaties en contacten

Onze vereniging participeerde weer in diverse organen, t.w.

a. Stichting Westlands Centrum voor Streekhistorie.

De heer L.M. van Velzen vertegenwoordigde de vereniging in het coördinatorenoverleg. Er werden dit seizoen vier vergaderingen gehouden.

b. Werkgroep Historie en Landschap Midden-Delfland.

Ook in het afgelopen seizoen is de Werkgroep betrokken geweest bij de organisatie van de Nationale Open Monumentendag.

Nabij de boerderij van het Recreatieschap Midden-Delfland zijn een melkhuisje en een karnmolen (met interieur) herplaatst. Eerder is hier al een oude hooiberg opgericht. Deze elementen geven bezoekers de gelegenheid zich iets voor te stellen ten aanzien van de bedrijfsvoering rond 1900.

Als vertegenwoordiger van deze werkgroep heeft J.W. Moerman een aantal malen vergaderingen bijgewoond van de subcommissie Natuur en Landschap, een adviesorgaan van de Reconstructiecommissie Midden-Delfland.

De Werkgroep neemt deel aan het overleg over de graafwerkzaamheden in de Foppenpolder en de Aalkeet-Buitenpolder. Hier zijn enige IJzertijdboerderijen opgegraven door studenten van het Instituut voor Prehistorie te Leiden en het Instituut voor Pre- en Protohistorie te Amsterdam. Het laatste instituut wordt in de naaste toekomst betrokken bij de opgraving van enkele Romeins-inheemse nederzettingen in de Kerkpolder en de Woudse polder.

c. A.W.N.-afdeling Den Haag-Westland.

De heer J.W. Moerman vertegenwoordigde onze vereniging als veldwerkleider in deze archeologische werkgemeenschap. In deze kring, die tweemaal per jaar vergadert, worden ervaringen uitgewisseld en worden afspraken gemaakt over gezamenlijke opgravingen.

d. Anjercomite Schipluiden.

Mevr. M.L. ten Horn - van Nispen was ook dit seizoen afgevaardig-

de voor de Vereniging, waarvoor zij tweemaal de vergaderingen bijwoonde. Bovendien hebben enkele leden zich weer ingezet voor de jaarlijkse Anjercollecte in Schipluiden en Den Hoorn.

e. Werkgroep Industriële Archeologie Delft-Delfland.

Mevr. M.L. ten Horn-van Nispen bezocht een aantal vergaderingen van deze werkgroep.

f. Stichting Tramstation Schipluiden.

Onze vereniging was ook dit jaar met drie leden vertegenwoordigd in het bestuur van deze stichting, t.w. mevr. M.L. ten Horn-van Nispen (secretaris), A. v.d. Engel (penningmeester) en A.A. Olsthoorn (bestuurslid). De stichting heeft de inwendige restauratie van het tramstation begeleid en voor de nodige financiën gezorgd. Er bestaan intensieve contacten tussen Oud-Schipluiden en de Stichting Tramstation Schipluiden. In nauwe samenwerking met het stichtingsbestuur verzorgen de leden van de Historische Vereniging het dagelijks beheer, het schoonmaakwerk en het toezicht tijdens de openingsuren van het museum (op woensdag- en zaterdagmiddag, van 14.00-16.00 uur).

g. Open Monumentendag.

Samen met de Werkgroep Historie en Landschap heeft de Vereniging voor de tweede maal een historische fietstocht door Midden-Delfland georganiseerd. In de N.H. kerken van 't Woudt en Schipluiden waren enkele leden aanwezig om bezoekers te begeleiden.

11. Adviezen en bijzondere akties

Deze keer was alle aandacht op het tramstation gericht. De groep leden is gewoon té klein om met teveel activiteiten bezig te zijn. Samen met de Stichting Tramstation werd nagedacht over bijzondere akties om het museum te helpen financieren. Veel wensen, bijvoorbeeld t.a.v. de beveiliging, de zonwering, het depot en enkele expositiepanelen, konden wegens geldgebrek niet vervuld worden. Dit is jammer, want hierdoor kan het museum niet optimaal functioneren. In de naaste toekomst zijn daarvoor toch enkele speciale campagnes noodzakelijk.

Over een mogelijk nieuwe opgraving op het terrein van de Keenenburg zijn aan het einde van het verslagjaar, in samenwerking met de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek, enige plannen ontwikkeld. De verwachting bestaat dat er in het najaar een vervolgonderzoek - m.n. naar de voorburcht - kan plaatsvinden.

Eén van de hekpalen van de toegangspartij van de Keenenburg te Wassenaar is inmiddels omgevallen. Een bijzondere aktie om dit cultuurhistorische monument voor de gemeenschap van Schipluiden te redden, behoort nog steeds tot de mogelijkheden.

Verschillende leden werden benaderd om inlichtingen en adviezen te geven over historische onderwerpen betreffende Schipluiden en omgeving. De belangstelling voor de regionale historie blijft groeien. Met het tramstation als vaste thuisbasis ziet de Historische Vereniging de toekomst dan ook met vertrouwen tegemoet!